

AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

LAUREA-JULKAISUT | LAUREA PUBLICATIONS | 146

Tiina Ranta & Soili Martikainen

**Kohti avointa, ennakoivaa ja positiivista
turvallisuusviestintää päiväkodeissa ja kouluissa**

**Copyright © tekijät ja
Laurea-ammattikorkeakoulu 2020
Tekijöiden tekstit ja kuvat CC BY-SA 4.0**

Taitto: Noora Montonen

Kannen kuva: Shutterstock, käyttöehdot ks. Shutterstock.

Sivun 7 kuva: Amador Loureiro on Unsplash

Sivun 8 kuva: Markus Winkler on Unsplash

Sivun 11 kuva: Bernard Hermant on Unsplash

Sivun 13 kuva: Markus Winkler on Unsplash

Sivun 15 kuva: Javier Quesada on Unsplash

Sivun 21 kuva: Tim Mossholder on Unsplash

Sivun 23 kuva: Prateek Katyal on Unsplash

Tekijät:

Soili Martikainen

Turvallisuusjohtamisen ja riskienhallinnan lehtori

soili.martikainen(at)laurea.fi

Tiina Ranta

Turvallisuusjohtaja

tiina.ranta(at)laurea.fi | p. 046 856 7891

ISSN-L 2242-5241

ISSN 2242-5225 (verkko)

ISBN: 978-951-799-582-5 (verkko)

Tiina Ranta & Soili Martikainen

**Kohti avointa,
ennakoivaa ja positiivista
turvallisuusviestintää päiväkodeissa
ja kouluissa**

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto ja keskeiset käsitteet	6
2 Onnistunut turvallisuusviestintä	8
2.1 Viestintäympäristömme murroksessa	9
2.2 Mahdollisuudet ennakoivan turvallisuusviestinnän kehittämiseksi.....	9
3 Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet	12
3.1 Johdon näkyvyys	13
3.2 Avoin, positiivinen ja kannustava viestintäilmapiiri	13
3.3 Erilaisten henkilöryhmien tarpeet	14
3.4 Turvallisuusviestinnän monikanavaisuus ja vuorovaikutus	14
3.5 Esimerkkejä turvallisuusviestistä	16
4 Yhteenveto	18
Lähteet	22

1 Johdanto ja keskeiset käsitteet

Tämä opas on toteutettu OPH:n rahoittamassa hankkeessa Riskiperusteinen turvallisuusjohtaminen ja -osaaminen oppilaitoksissa, jossa osallistujilta tuli toive saada lisätietoa avoimen, ennakoivan ja positiivisen turvallisuusviestinnän toteuttamisesta. Parhaimmillaan viestinnällä luodaan positiivista viestintäilmapiiriä, saadaan päiväkodin ja koulun yhteisö sitoutumaan turvallisiin toimintatapoihin, havainnoimaan turvallisuutta vaarantavia seikkoja sekä ilmoittamaan niistä turvallisuudesta vastaavalle taholle.

Avoimessa, ennakoivassa ja positiivisessa turvallisuusviestinnässä avainasemassa on proaktiivisuus. Turvallisuutta tarkasteltaessa proaktiivisuudella tarkoitetaan tulevaisuuden haasteiden ja uhkien varhaista tunnistamista sekä niihin varautumista. Proaktiivisuuden ytimessä onkin pyrkimys ennalta ehkäistä ongelmatilanteita tavoitteellisen, aloitteellisen sekä ennakoivan toiminnan kautta. (Yleinen suomalainen asiasanasto 2015.)

Avoimessa, ennakoivassa ja positiivisessa turvallisuusviestinnässä avainasemassa on proaktiivisuus.

Oppaan keskeisiä käsitteitä ovat ennakointi, monikanavaisuus, turvallisuusviestintä sekä vuorovaikutus.

TURVALLISUUSVIESTINTÄÄN LIITTYY MYÖS KRIISIVIESTINTÄ, JOTA KÄSITELLÄÄN TOISESSA LAUREAN SÄHKÖISESSÄ OPPIASSA; KS. <http://urn.fi/URN:IS-BN:978-951-799-577-1> s. 44-49.

Ennakointi, toiselta nimeltään proaktiivisuus, tarkoittaa sitä, että tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tulevaisuuden haasteet ja uhat sekä varaudutaan niihin. Tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ongelmatilanteita ennakolta tavoitteellisen, aloitteellisen sekä ennakoivan toiminnan kautta. (Yleinen suomalainen asiasanasto 2015.)

Monikanavaisuus tarkoittaa turvallisuusviestinnässä palveluiden ja tuotteiden tarjoamista, tukea ja tietoa kahta tai useampaa kanavaa käyttäen siten, että viestintäkanavat synkronoidaan, jolloin ne eivät ole erillisiä, irrallisia kanavia (Chen & Lamberti 2016, 598).

Turvallisuusviestintä lisää ihmisten tietämystä turvallisuudesta ja onnettomuuksien ehkäisystä. Turvallisuuskoulutus, -neuvonta ja -valistus tukevat turvallisuusviestintää. (Sisäasiainministeriö 2013, 3.)

Vuorovaikutus on viestien luontia ja vaihtoa, viestien tulkitsemista ja niihin reagoitua. Vuorovaikutus on jatkuvasti muuttuva prosessi, jossa viestintäsuhde muodostuu ja rakentuu. (Isotalus & Rajalahti 2017, 18.)

2 Onnistunut turvallisuusviestintä

Vuorovaikutus on keskeinen osa johtamista. Se on viestintää, jossa sisällön lisäksi on mukana jonkinlainen suhdetason viesti toiseen ihmiseen. Vuorovaikutuksessa lähetämme viestin ja myös tuomme esiin viestintä-osapuolten välistä suhdetta ja muovaamme sitä. (Isotalus & Rajalahti 2017, 14, 17.)

Turvallisuusviestintää on hyvä lähestyä osana organisaation kokonaisviestintää. Se näkyy myös osana varautumista, jolla tarkoitetaan organisaation toimintojen mahdollisimman häiriötöntä jatkumista kaikissa tilanteissa. Varautumisen tavoitteena on ennaltaehkäistä häiriö- ja kriisitilanteita sekä luoda valmiutta ei-toivottujen seurausten hallintaan (Korhonen & Ström 2012, 9). Merivirta (2011) tuo esiin Realin ja Cooperin (2009) turvallisuusviestinnän määritelmän, jonka mukaan se on yksinkertaisimmillaan keino välittää organisaation turvallisuusnormeja ja näkemyksiä henkilöstölle. Kun organisaatio toimii näin, se ohjaa yhteisöään kohti positiivista turvallisuuskulttuuria. (Real & Cooper 2009, Merivirta 2011, 19 mukaan.)

Hyvin suunniteltu ja toteutettu viestintä on edellytys sille, että luottamus organisaatioiden toimintaan säilyy.

2.1 VIESTINTÄYMPÄRISTÖMME MURROKSESSA

Elämme ajassa, jossa koko viestintäympäristömme käy läpi suurta muutosta. Osaa organisaatioita johtaa ajatus, että kaikkea voi edelleen hallita. Se ei ole enää kuitenkaan mahdollista, sillä yleisöt pirstaloituvat ja henkilökohtainen joukkoviestintä yleistyy. Tässä hetkessä jokaisella organisaation jäsenellä on mahdollisuus osallistua viestintään tuottamalla sisältöjä, osallistumalla keskusteluihin tai vakkapa vaikuttaa ja kerätä vai-
kutteita. (Juholin, 2013, 19.)

Korpiolan (2011) mukaan viestintä ei ole enää organisaation tukitoiminto, vaan keskeinen osa strategiaa ja johtamista. Nykyisin viestintäkulttuuri haastaa organisaatiot viestinnässään avoimuuteen, nopeuteen, tiedon saatavuuteen ja läpinäkyvyyteen. Samat viestinnän lainalaisuudet koskevat jokaista suomalaista organisaatiota viestinnän suunnittelun ja toteuttamisen suhteen. Hyvin suunniteltu ja toteutettu viestintä on edellytys sille, että luottamus organisaatioiden toimintaan säilyy. (Korpiola, 2011, 13).

Päiväkodin ja koulun turvallisuusviestintä on osa sen muuta viestintää. Onnistuneimmillaan turvallisuusviestintä rakentuu tukemaan organisaatioturvallisuutta, joka on Lanneen (2007) mukaan organisaation tavoite tai dynaaminen tila. Se on tila, jossa ihmisiin, ympäristöön, omaisuuteen, tietoon ja maineeseen kohdistuvat riskit ovat hallinnassa ja jossa vahingot on ehkäisty ennalta. (Lanne 2007, 12.) Merivirta ja Mäkelä mainitsevat, että parhaimmillaan organisaation ennakoivasta turvallisuusviestinnästä muodostuu kokonaisuus, johon kuuluvat esimerkiksi turvallisuusperhehdtykset, turvallisuusystyötä tukemaan tuotetut suunnitelmat, turvallisuuskoulutukset sisältöineen, arjen keskustelut, kokoukset, tiedotteet, palautteet, turvallisuuspoikkeamailmoitukset, kyltit sekä ilmoitustaulut. Ennakoivan turvallisuusystyön yksi keskeinen toteuttamisen väline on positiivinen ja avoin turvallisuusviestintä. (Merivirta & Mäkelä 2011, 4 - 5).

2.2 MAHDOLLISUUDET ENNAKOIVAN TURVALLISUUSVIESTINNÄN KEHITTÄMISEKSI

Ennakoivaa, avointa ja positiivista turvallisuusviestintää voi jokainen organisaatio toteuttaa, vaikkakin vasta pieni joukko päiväkoteja ja kouluja on ymmärtänyt tämän viestinnän mahdollisuudet. Hoffmannin ja Morgesonin (1999) mukaan turvallisuusviestintä, sitoutuminen turvallisuuteen sekä onnettomuudet kytkeytyvät toisiinsa. Turvallisuusviestintä hyödyttää koko organisaatiota. Se lisää sitoutumista turvallisuuteen sekä pienentää onnettomuuksien määrää. Työntekijät uskaltavat tuoda esiin turvallisuuteen liittyviä asioita, kun he kokevat, että organisaatio tukee heitä ja kun työntekijöillä on hyvä suhde johtoon. Turvallisuusviestinnän avulla johto tunnistaa ongelmia ja voi tehdä tehokkaita korjaavia toimenpiteitä vähentäen samalla onnettomuksiin liittyviä kustannuksia. (Hoffmann & Morgeson 1999, 291, 293.)

Positiivisen, turvallisiin toimintatapoihin kannustavan viestinnän tiedetään vaikuttavan paremmin turvallisuuteen kuin huonoihin toimintatapoihin keskittyvän viestinnän. Monipuolisiksi turvallisuusviestijöiksi osoittautuneissa organisaatioissa viestintä näyttyy juurikin kannustavana, yhteiseksi kuvattuna asiana.

Turvallisuusviestintää on tutkittu Suomessa osana organisaatioviestintää vielä verraten vähän ja siksi Laurea kartoitti vuonna 2012 hyvän turvallisuusviestinnän sisältöjä ja menetelmiä tukemaan kotimaisten korkeakoulujen turvallisuuden kehittämistehtävää. (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012). Selvityksen tulokset ovat hyödynnettävissä myös päiväkodeissa ja kouluissa.

Tiina Ranta ja Soili Martikainen ovat yhdessä auditoineet vuosina 2001-2019 noin sadan oppilaitoksen ja korkeakoulun turvallisuusjohtamista. Pelkkiin ongelmatilanteisiin ankkuroitunutta turvallisuusviestintää oli havaittavissa niissä kohteissa, joista välittyi kuva pirstaleisesta turvallisuustoiminnasta. Osassa näistä organisaatioista esimerkiksi kriisijohtaminen oli kuvattuna laajasti erilaisin viestinnällisin keinoin, kun taas kokonaisvaltaisen turvallisuuden hallinnasta ei ainakaan turvallisuusviestinnän kautta ollut näyttöä. Parhaimmillaan turvallisuusviestintä on kattavaa ja rakentuu arjen turvallisuuden ja hyvän, riskiperusteisen turvallisuusjohtamisen ympärille. Esimerkiksi kriisivalmius näyttäytyy ennalta suunniteltuina kokonaisuuksina, jotka avautuvat kriisin hetkellä. Viestintä näissä on kannustavaa. Se tuo esille arjen turvallisuutta erilaisten viestinnällisen keinojen kautta, mutta huomioi myös riski- ja kriisiviestinnän.

Päiväkodeissa ja kouluissa onnistunut turvallisuusviestintä tuottaa tietoa, jonka kautta koko henkilöstö pystyy tekemään parempia päätöksiä, joka puolestaan johtaa parempaan turvallisuustoimintaan. Vaikka usein kuuleekin väitettävän, että "tieto lisää tuskaa", lisää hyvä ja suunnitelmallinen turvallisuusviestintä koko organisaatiossa ymmärrystä turvallisuudesta. Samalla voidaan löytää keinoja organisaation turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi. Turvallisuusviestinnän suunnittelun ja toteutuksen pitäisikin perustua organisaation kyvykkyyteen nähdä ensin se, millä tasolla turvallisuusjohtamisessa mennään. Suorituskyvyn arvioinnin jälkeen kehittämistoimenpiteiden kautta myös turvallisuusviestintään suunnatut panostukset tuovat toivottua kehitystä turvallisuuteen. Turvallisuusviestinnän näkeminen osana sekä organisaatioviestintää että turvallisuusjohtamista on se lähtökohta, josta jokaisen turvallisuusviestinnän kehittäjän olisi lähdettävä liikkeelle.

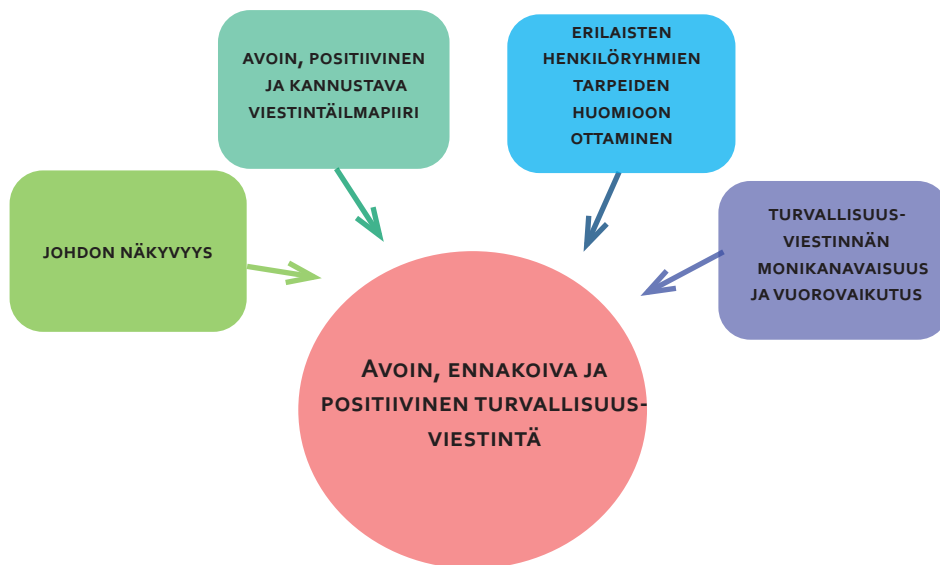

**LUE LISÄÄ POSITIIVISESTA, ENNAKOIVASTA
TURVALLISUUSVIESTINNÄSTÄ
LAUREAN SÄHKÖISESTÄ OPAASTA
[http://urn.fi/URN:IS-
BN:978-951-799-510-8](http://urn.fi/URN:IS-BN:978-951-799-510-8)
s. 44-53.**

3 Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet

Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet - selvityksessä (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 60-65) tunnistettiin, miten hyviksi viestijöiksi havaitut korkeakoulut viestivät turvallisuudesta (kuvio 1).

Kuvio 1: Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet (mukaiillen Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 60-65)

Turvallisuuden näkyminen koulutusorganisaation kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa on jo eräs turvallisuusviestinnän monikanavaisuuden osoitus ja se edistää viestin perille menoa. Erilaisten kanavien kautta lähetetyt viestit tukevat toisiaan ja myös lisäävät viestinnän näkyvyyttä (Merivirta 2011, 22).

Turvallisuusviestinnässä toteutuivat johdon näkyvyys, avoin, positiivinen ja kannustava viestintäilmapiiri, erilaisten henkilöryhmien tarpeiden huomioon ottaminen sekä turvallisuusviestinnän monikanavaisuus ja vuorovaikutus. (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 60-65).

3.1 JOHDON NÄKYVYYS

Se, että johto tuo näkyvästi esiin turvallisuuden merkityksen koulutusorganisaatiolle, rohkaisee organisaation jäseniä toimimaan turvallisten toimintatapojen edistämiseksi työyhteisössä. Turvallisuusviestintä ilman johdon näkyvää sitoutumista voidaan tulkita pelkäksi puheeksi, jolloin siitä ei tarvitse noudattaa, eikä siihen tarvitse reagoida. Turvallisuusviestinnän tulisi olla sekä kannustavaa että monipuolista. Ongelmiin keskittyvä turvallisuusviestintä ei sitouta henkilöstöä turvalliseen toimintaan. (Kath, Marks & Ranney 2010, 469; Michael, Guo, Wiedenbeck & Ray 2006, 474; Merivirta 2011, 21-22.)

Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet - selvityksen tuloksista kävi ilmi, että monipuolisimmin turvallisuusviestintää toteuttaneiden korkeakoulujen verkkoviestinnässä tuli esiin johdon vahva, näkyvä tuki. Organisaation johto esimerkiksi kertoi videolla, mikä on turvallisuuden merkitys hyvinvoinnille ja organisaation toiminnan jatkuvuudelle. Johdon näkyvyys tuli esiin myös verkkosivuilla johdon turvallisuustoimintaa koskevien kirjallisten kuvausten kautta. (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 61.)

**LUE LISÄÄ YLIMMÄN JOHDON MERKITYKSESTÄ
ARTIKKELISTA
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/151753/Ranta_Martikainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y**

3.2 AVOIN, POSITIIVINEN JA KANNUSTAVA VIESTINTÄILMAPIIRI

Juholin (2001, 112) mainitsee, että positiivinen viestintäilmapiiri ja myönteiseksi koettu viestintä lisäävät työtyytyväisyyttä sekä tehostavat työyhteisön toimintaa. Güneyn, Dikerin, Ayranchin ja Solmazin (2012, 23-25) mukaan avoimella, positiivisella viestinnällä on merkittävä myönteinen vaikutus työhön sitoutumiseen.

Positiivinen viestintäilmapiiri rakentuu avoimelle viestintäilmapiirille, kahdensuuntaiselle viestinnälle ja informaation saatavuudelle. Avoin viestintäilmapiiri edesauttaa turvallisuustiedon itsenäistä hakemista sekä turvallisuuspoikkeamien raportointia. Se tukee myös kahdensuuntaista viestintää. (Real & Cooper 2009, Merivirran 2011, 20 mukaan). Merivirta (2011, 21) korostaa, että positiivinen ja turvallisiin toimintatapoihin kannustava turvallisuusviestintä vaikuttaa todennäköisesti paremmin turvallisuuteen kuin negatiivisiin asioihin ja huonoihin toimintatapoihin keskittyvä viestintä. Turvallisuusdokumentaation helppo saatavuus ja sisällön luotettavuus liitetään vahvasti positiiviseen turvallisuusilmapiiriin ja sitä kautta myös turvallisen käyttäytymisen aikaansaamiseksi (Real & Cooper 2009, 21-25).

Yksi Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet - selvityksen havainnoista oli kohteiden avoin viestintäilma-
piiri. Turvallisuudesta viestittiin avoimesti, kannustavasti ja laajasti. Turvallisuus oli myös kuvattu kouluuyhteis-
sön jäsenien yhteisenä asiana. Merkittävä osa turvallisuuteen liittyvistä ohjeistuksista ja esimerkiksi turvalli-
suustoiminnan mittaamisen tuloksista oli avointa. (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 62, 65.)

3.3 ERILAISTEN HENKILÖRYHMIENTARPEET

Real (2008) mainitsee, että parhaimmillaan organisaatioiden turvallisuusviestinnässä näkyy erilaisten
vastaanottajien huomioiminen, lähiesimiesten viestintä, yksinkertaisuus, positiivisuus ja monikanavaisuus.
Turvallisuusviestinnässä organisaatio voi tarjota aktiivisille työntekijöille perusviestin lisäksi lisätietoa käsitel-
lyistä aiheista esimerkiksi linkkeinä tutkimuksiin ja yhteiskunnan tuottamiin sivustoihin. (Real 2008, 355- 358).

Erilaisten henkilöryhmien, kuten sidosryhmien, työtehtävä- ja positiokohtaisten tarpeiden huomioiminen
turvallisuusviestinnässä on hyödyllistä. Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet – selvityksen perusteella
todettiin, että monipuolisesti turvallisuusviestintää toteuttavissa korkeakouluissa turvallisuusdokumentaatio
oli rakennettu sekä vastaanottajan ja henkilöstön tehtävän mukaisen tarpeen pohjalta. Perusviestin lisäksi oli
tarjolla syventävää tietoa asioista. Turvallisuustietoa tuotiin esiin myös tekstitettyinä videoina sekä viittoma-
kielellä tulkittuna. Uusien opiskelijoiden huoltajille oli myös tehty tietopaketti kampuksen turvallisuudesta.
(Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 62-63.)

**LUE LISÄÄ TURVALLISUUDEN SIDOSRYHMÄYHTEIS-
TYÖSTÄ LAUREAN SÄHKÖISESTÄ OPAASTA**
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-413-2>,
s. 45-51.

3.4 TURVALLISUUSVIESTINNÄN MONIKANAVAISUUS JA VUOROVAIKUTUS

Puheen lisäksi vuorovaikutus on nykyään entistä enemmän kirjoitettua, tietokonevälitteistä viestintää.
Isotaluksen ja Rajalahden (2017) mukaan viestintä on prosessi, jossa luodaan ja vaihdetaan viestejä, tulkitaan
viestejä sekä reagoidaan niihin. Viestijät asemoivat itsensä suhteessa toisiin viestijöihin. Myös tapa ja tyyli,
jolla viestitään, on merkityksellistä. Viestinnän vuorovaikutus syntyy siitä, että vastaanottaja reagoi viestiin.
Viestinnässä vuorovaikutus ei enää ole suoraviivainen prosessi, vaan osapuolet ovat samaan aikaan sekä lä-
hettäjiä että vastaanottajia. Vuorovaikutus on jatkuvasti muuttuva prosessi, jossa viestintäsuhde muodostuu
ja rakentuu. (Isotalus & Rajalahti 2017 16-18.)

Viestintätilanne ratkaisee, millainen viestintä on tilanteeseen sopivaa, tarkoituksenmukaista ja tehokasta
viestintää. Taitava viestijä suunnittelee viestiään ottaen huomioon sen, miten viesti vaikuttaa toiseen osa-
puoleen. Taitoa on myös se, että saa toisen osapuolen innostumaan käsiteltävästä asiasta ja miten saa toisen
motivoitumaan. (Isotalus & Rajalahti 2017 23, 25.)

Turvallisuusviestinnän hyvät käytänteet - selvityksessä havaittiin, että onnistuneesti turvallisuusviestintää tekevien korkeakoulujen verkkoviestinnässä käytettiin monikanavaista viestintää. Kirjallisten dokumenttien lisäksi oli tehty videoesityksiä, animaatioita ja äänitiedostoja eri käyttäjäryhmät huomioiden. (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 64.)

Selvityksen mukaan vuorovaikutus näkyi eräiden korkeakoulujen turvallisuusviestinnässä niin, että esimerkiksi turvallisuuspoikkeamista ilmoittamiseen kannustettiin ja niistä seurasi ilmoittajalle palaute asian eteenpäinviemisestä. Turvallisuuspoikkeamiin sisältyi kaikki kolme turvallisuuspoikkeaman lajia: 1) läheltä piti -tapaukset, 2) onnettomuudet ja 3) muut turvallisuustapahtumat. Kaikille kolmelle turvallisuuspoikkeamalajille oli luotu ilmoitusmenettelyt. Turvallisuuspoikkeamien ilmoittamiseen kannustettiin ja osin myös palkittiin. Arkaluonteisten asioiden ilmoittamiseen kannustettiin muun muassa nimettömällä menettelyllä. Vuorovaikutus tuli esiin muun muassa erilaisten "kysy ja vastaa" -palstojen kautta, joissa käsiteltiin ajankohtaisia, organisaation turvallisuuteen liittyviä asioita. (Koskenranta, Paasonen & Ranta 2012, 60.)

3.5 ESIMERKKEJÄ TURVALLISUUSVIESTISTÄ

Alla on kaksi kuvitteellista, erilaista koronavirukseen liittyvää viestintää peruskoulussa. Viestien sävy on erilainen. Ensimmäisessä viestissä koulu ei ole varautunut pandemian aiheuttamaan riskiin ennakoilta ja huoli tuodaan voimakkaasti esille.

Hyvät huoltajat!

Jouduimme yllättäen ja varoittamatta siirtymään etätyöskentelyyn keskiviikkona 18.3.2020. Jouduimme sulkemaan samalla koulumme ovet. Koronavirus sekä siihen liittyvät toimet ovat edenneet nopeasti ja siis päässeet yllättämään meidät kaikki. Epävarmuus ja epätoivo vaivaa monen meidän mieltämme. Ensimmäisen kerran sitten toisen maailmansodan olemme siirtyneet Suomessa poikkeustilaan.

Tilanne on kurja ja samalla hallitsematon koko henkilökunnallemme. Voimme ehkä järjestää jotain opetusta koronatilanteen aikana, mutta opetuksen laatulupausta emme voi antaa. Etäopetukseen siirtyminen ei ole sujunut ongelmitta, sillä opettajien ja oppilaiden digitaidot vaihtelevat. Opettajillamme ei ole verkko-opetuskokemusta tai ylipäätään osaamista. Olemassa olevaan verkko-opetusmateriaalia ei ole mahdollista hyödyntää, sillä verkkopalvelut ovat ylikuormittuneet ja toisaalta kaikkea opetuksen sisällöstä ei voida siirtää verkkoon. Koulumme henkilökunta toimii voimiensa ylärajoilla tässä yllättävässä tilanteessa. Näinä aikoina lapset eivät saa jäädä heitteille. He tarvitsevat tavanomaista enemmän huoltajien tukea opiskeluun. Koulu ei pysty nyt pitämään kaikista huolta.

Olemme saaneet huoltajilta runsaasti yhteydenottoja tähän poikkeustilanteeseen liittyen, eikä meillä ole ollut näihin kysymyksiin vastauksia. Emme pysty tässä tilanteessa muuta kuin hoitamaan akuuteimmat asiat, jos niitäkään. Mihinkään pitkäjännitteeseen toimintaan ei ole nyt resursseja, emmekä pysty tällä henkilöstömäärällä tekemään kuin aivan pakollisen. Emme pysty luomaan tilanteeseen sopivia toimintamalleja. Tässä ei auta muu kuin toivoa nyt parasta.

Kaupungin perusopetuksen sivuilta www.xxxx.fi löytyy lisätietoja ja tukea poikkeustilanteeseen.

Toivotaan, että tilanne selviäisi pian!

Rehtori

Seuraavassa esimerkissä organisaatio on varautunut pandemian riskiin ja tuo viestissään tämän esiin myönteisellä ja kannustavalla sävyllä. Kaksisuuntaisen viestinnän tärkeys käy ilmi selkeästi.

Hyvät huoltajat!

Siirryimme sujuvasti ja hallitusti etätyöskentelyyn keskiviikkona 18.3.2020, jolloin myös päätimme keskeyttää toimintamme koulukiinteistössämme. Aloimme seurata aktiivisesti virustilanteen kehittymistä jo helmikuussa ja näin osasimme alkaa valmistautua tulevaan ajoissa. Olemme keskittäneet paljon voimavaroja menneinä vuosina varautumisen kehittämiseen ja siihen, että pystymme pitämään toiminnan jatkuvuutta yllä kaikissa mahdollisissa olosuhteissa. Meitä koronavirus ei siis päässyt yllättämään. Valmiuslain käyttöönotto tarkoittaa meillä Suomessa sitä, että viranomaisten toimivaltuudet kasvavat tarpeen vaatiessa. Meidän koulumme arjessa tämä ei juuri vaikuta tällä hetkellä.

Olemme pitäneet henkilökuntaa ajan tasalla nämä viimeiset viikot. Olemme pienemmissä ryhmissä alkaneet jo hyvissä ajoin suunnitella, miten mahdollinen opetuksen verkkoon siirto meiltä tulee onnistumaan. On ollut ilo huomata, miten yhteisömme jäsenet ovat sitoutuneet yhteisen hyvän eteen. Meillä on ollut hyvät valmiudet siirtää opetus verkkoon. Jos joitain haasteita ilmenisi, selvitämme ne hyvässä yhteistyössä koko kouluyhteisömme jäsenten kanssa. Aloitamme ensi viikolla aamuisin pidettävät tietokurssit verkko-opetuksen keskeisistä asioista. Ne toteutetaan niin, että jokainen pystyy pienin askelin kehittämään omaa verkko-opetustaan.

Voi myös olla, että hetkittäistä kuormitusta ilmenee verkossa, kun iso joukko ihmisiä tekee etätyötä. Pienet katkokset eivät meitä kuitenkaan lannista. Verkko-opetus on meille kuin löytöretki parhaimmillaan – joka päivä löydämme uusia, meille sopivia ratkaisuja, joilla voimme edistää yhteisömme lasten oppimista. Olemme kiitollisia, jos myös huoltajana tuet lasten oppimista verkon yli yhteistyössä kanssamme. Olemme varmoja, että yhteistyössä me selviämme.

Kiitämme myös teiltä huoltajilta saamastamme hyvästä palautteesta. Sen turvin voimme entisestään parantaa toimintaamme. Haluamme jatkossakin kehittää toimintamallejamme, joten otamme mielihyvin vastaan kaikki kehitysideat. Kiitämme myös tuestanne – se auttaa meitä tsemppaamaan lapsia etäkoulun maailmassa.

Jos haluat lukea lisää siitä, miten haluamme varmistaa jokaisen kouluyhteisömme jäsenen oikeuden turvalliseen koulutyöhön, käy katsomassa uusimmat tiedotteet kaupungin perusopetuksen sivuilta www.xxxx.fi.

Toivotamme sinulle ja koko perheelle aurinkoista kevättä!

Rehtori XX

4 Yhteenveto

Taulukossa 1 kuvataan päiväkodeille ja kouluille konkreettisin esimerkein, miten turvallisuusviestintää voidaan toteuttaa avoimesti, ennakoivasti ja positiivisesti.

Taulukko 1: Turvallisuusviestinnän toteuttaminen avoimesti, ennakoivasti ja positiivisesti

TURVALLISUUSVIESTINNÄN HYVÄT KÄYTÄNTEET	IDEOITA KOHTEEN TURVALLISUUSVIESTINNÄN KEHITTÄMISEEN
<p>TURVALLISUUSVIESTINNÄN KAKSISUUNTAISUUS</p> <p>HYVIN RAKENNETUN JA TOIMIVAN TURVALLISUUSVIESTINTÄILMAPIIRIN MERKITTÄVIMPINÄ TEKIJÖINÄ VOIDAAN PITÄÄ AVOINTA VIESTINTÄILMAPIIRIÄ, KAHDENSUUNTAISTA VIESTINTÄÄ JA INFORMAATION HELPPOA SAATAVUUTTA.</p> <p>AVOIN VIESTINTÄILMAPIIRI EDELLÄTÄÄ TURVALLISUUSTIEDON ITSENÄISTÄ HAKEMISTA SEKÄ TURVALLISUUSPOIKKEAMIEKSI RAPORTOINTIA. SE TUKEE MYÖS KAHDENSUUNTAISTA VIESTINTÄÄ.</p> <p>(REAL & COOPER 2009, MERIVIRRRAN 2011 MUKAAN).</p>	<ul style="list-style-type: none">• KAKSISUUNTAISUUS TOTEUTUU PARHAITEN TURVALLISUUSVIESTINNÄSSÄ SILLOIN, KUN ESIMERKIKSI TURVALLISUUSPOIKKEAMISTA ILMOITTAMISEEN KANNUSTETAAN JA SIITÄ SEURAA AINA ILMOITTAJALLE PALAUTE ASIAN ETEENPÄINVIEMISESTÄ.• TURVALLISUUSILMOITUSMENETTELY RAKENNETAAN NIIN, ETTÄ LÄHELTÄ PITI -TAPAUKSET, ONNETTOMUUKSET SEKÄ MUUT TURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT TAPAHTUMAT OVAT ILMOITTAJILLE VALITTAVANA TOISISTAAN ERILLISINÄ KATEGORIOINA.• ARKALUONTEISTEN ASIOIDEN ILMOITTAMISEEN ON OLEMASSA MYÖS ANONYymi ILMOITUSVÄYLÄ.• TURVALLISUUSILMOITUSTEN TEKEMISEEN KANNUSTETAAN JA SIITÄ MYÖS VOIDAAN PALKITA.• VIESTINNÄN KAKSISUUNTAISUUS NÄYTTÄYTYY MYÖS ERI- LAISTEN "KYSY -VASTAA" -PALSTOJEN KAUTTA, JOISSA AJAN- KOHTAISIA, ORGANISAATION TURVALLISUUTEEN LIITTYVIÄ ASIOITA VIESTIÄÄN TURVALLISUUSVIESTINNÄN KEINON.

MISTÄ VIESTITÄÄN	MITEN VIESTINTÄ NÄKYY KONKREETTISESTI PÄIVÄKODIN JA KOULUN ARJESSA
<p>JOHDON NÄKYVYYS</p> <p>JOHDON ESITTÄMÄ "TUKEVA" VIESTI SIITÄ, ETTÄ TURVALLISUUS ITSESSÄÄN ON ORGANISAATION TOIMINNASSA ETUSIJALLA, ROHKAISEE MYÖS TYÖNTEKIJÖITÄ TOIMIMAAN TURVALLISTEN TOIMINTATAPOJEN EDISTÄMISEKSI TYÖYHTEISÖSSÄ.</p> <p>TURVALLISUUSVIESTINTÄ ILMAN JOHDON NÄKYVÄÄ SITOUTUMISTA JA TUKEA VOIDAAN TULKITA PELKÄKSI PUHEEKSI, JOHON EI TARVITSE REAGOIDA EIKÄ OHJEITA TARVITSE NOU-DATTA.</p> <p>KESKITTYMINEN PELKKIIN ONGELMATILANTEISIIN TURVALLISUUSVIESTINNÄSSÄ EI SEKÄÄN MAHDOLLISTA HENKILÖKUNNAAN SITOUTUMISTA TURVALLISEEN TOIMINTAAN, VAAN VIESTINNÄN PITÄISI OLLA MONIPUOLISTA JA KANNUSTAVAA. (MERIVIRTA 2011, 20.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VERKKOVIESTINNÄSSÄ NÄKYVÄ SELVÄSTI JOHDON VAHVA JA NÄKYVÄ TUKEA TURVALLISUUSTOIMINNALLE. • JOHDONTUKI NÄKYVÄ MYÖS ESIMERKIKSI SITEN, ETTÄ JOHTO ESIINTYY VIDEOLLA KERTOEN TURVALLISUUDEN MERKITYKSESTÄ KOKO TOIMINNAN JATKUVUUDEN JA IHMISTEN HYVINVOINNIN KANNALTA. • VERKKOSIVUILLA JULKAISTUT JOHDON KIRJALLISET KUVAUKSET TURVALLISUUSTOIMINNASTA OVAT MYÖS TUKEMASSA TÄTÄ TEHTÄVÄÄ.
<p>AVOIN, POSITIIVINEN JA KANNUSTAVA VIESTINTÄILMAPIIRI</p> <p>POSITIIVINEN, TURVALLISIIN TOIMINTATAPOIHIN KANNUSTAVA VIESTINTÄ VAIKUTTAA TODENNÄKÖISESTI PAREMMIN TURVALLISUUTEEN KUIN NEGATIIVISIIN PUOLIIIN JA HUONOIHIN TOIMINTATAPOIHIN KESKITTYVÄ VIESTINTÄ (MERIVIRTA 2011, 21).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • TURVALLISUUSVIESTINTÄ NÄYTTÄYTYY AVOIMENA JA KANNUSTAVANA KOKO PÄIVÄKOTI-/KOULUYHTEISÖLLE SEKÄ MYÖS SIDOSRYHMILLE. • TURVALLISUUS ON KUVATTU YHTEISÖN KAIKKIEN JÄSENTEN YHTEISENÄ ASIANA. • NEGATIIVISIA ASIOITA TAI HUONOJA TOIMINTATAPOJA EI RUO-DITA

MISTÄ VIESTITÄÄN	MITEN VIESTINTÄ NÄKYÄ KOKREETTISESTI PÄIVÄKODIN JA KOULUN ARJESSA
<p>ERILAISTEN HENKILÖRYHMIEN JA SIDOSRYHMIEN TARPEIDEN HUOMIOON OTTAMINEN</p> <p>PARHAIMMILLAAN ORGANISAATIOIDEN TURVALLISUUSVIESTINNÄSSÄ NÄKYÄ ERILAISTEN (SIDOSRYHMÄT, TYÖTEHTÄVÄ, POSITIO YMS.) VASTAANOTTAJIEN HUOMIOIMINEN, LÄHIESIMIESTEN VIESTINTÄ, YKSINKERTAISUUS, POSITIIVISUUS JA MONIKANAVAISUUS (REAL 2008, 355-358). ESTEETTÖMYYDELLÄ JA SAAVUTETTAVUUDELLA TARKOITETAAN YHDENVERTAISIA MAHDOLLISUUKSIA OSALLISTUA YHTEISKUNNAN TOIMINTAAN ITSENÄISESTI JA OMANA ITSENÄÄN. ESTEETTÖMYYS ON SEKÄ FYYSISEN, PSYKKISEN, SOSIAALISEN, KULTTUURISEN ETTÄ TALOUDELLISEN YMPÄRISTÖNTOTEUTUMISTA SITEN, ETTÄ JOKAINEN VOI TOIMINTAKYVYSTÄÄN RIIPPUMATTA TOIMIA YHDENVERTAISESTI MUIDEN KANSSA.</p> <p>PERINTEINEN NÄKEMYS ESTEETTÖMYYDESTÄ TARKOITTAÄ, ETTÄ TILASSA OLE LIIKKUMISEN ESTEITÄ. LIIKKUMISESTEIDEN OHELLA MYÖS KUULEMISEN JA NÄKEMISEN ESTEETTÖMYYS OVAT KESKEINEN OSA FYYSISEN YMPÄRISTÖN TOIMIVUUTTA". (RUSKOVAARA, 2009, 7.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ERILAISTEN SIDOSRYHMIEN HUOMIOINTI TOTEUTETAAN VERKKOVIESTINNÄSSÄ SITEN, ETTÄ ESIMERKIKSI HUOLTO- MIEHILLE TOTEUTETAAN TIETOPAKETTI HYVÄSTÄ TURVALLISUUDEN HALLINNASTA KOHTEESSA. • TURVALLISUUSDOKUMENTAATIO ON PARHAIMMILLAAN NÄKYVIN OSOITUS ERILAISTEN YHTEISÖN JÄSENTEN TAI RYHMIEN TARPEIDEN HUOMIOIMISESTA: DOKUMENTAATIO ON RAKENNETTU PAITSI TEHTÄVÄN NIIN MYÖS VASTAANOTTAJAN TARPEIDEN MUKAISESTI ESTEETTÖMYYS HUOMIOIDEN. • TURVALLISUUSVIESTINNÄSSÄ HUOMIOIDAAN ERILAISET VASTAANOTTAJAT MYÖS NIIN, ETTÄ ESIMERKIKSI AKTIIVISESTI TIE TOA HAKEVILLE TYÖNTEKIJÖILLE ON PERUSVIESTIN LISÄKSI HELPOSTI SAATAVISSA SYVENTÄVÄÄ TIE TOA ASIASTA. TÄMÄ ON RATKAISTU SITEN, ETTÄ TIE TYSTÄ SISÄLLÖSTÄ ON TÄRJÖLLÄ PERUSMATERIAALI, MUTTA SYVENTÄMISTÄ VARTEN ON TUOTETTU ESIMERKIKSI LINKKEJÄ TUTKIMUKSIIN JA YHTEISKUNNAN TUOTTAMIIN SIVUSTOIHIN. • ERILAISTEN KÄYTTÄJÄRYHMIEN TARPEET ON HUOMIOITU NIIN, ETTÄ ESTEETTÖMYYDEN VAATEET ON NOSTETTU MONIKANAVAISEN VIESTINNÄN KAUTTA TOTEUTETTAVAKSI. • ESIMERKIKSI TURVALLISUUDESTA KOHTEESSA KERTOVA VIDEOMATERIAALI ON PUHEEN LISÄKSI TEKSTITETTY JA MYÖS VIITTOMAKIELELLÄ TULKITTU.

MISTÄ VIESTITÄÄN	MITEN VIESTINTÄ NÄKY YKSIKÖN KOKOONKUNNAN ARJESSA
<p>TURVALLISUUSVIESTINNÄN MONIKANAVAISUUS JA VUOROVAIKUTUS</p> <p>ERILAISTEN YLEISÖJEN HUOMIOIMISEEN LIITTYY MYÖS VIESTINNÄN MONIKANAVAISUUS.</p> <p>ERILAISTEN KANAVIEN KAUTTA LÄHETETYT VIESTIT MENEVÄT PERILLE YHTÄ VIESTIÄ TODENNÄKÖISEMMIN JA NE MYÖS TUKEVAT TOISIAAN SEKÄ LISÄÄVÄT TURVALLISUUSVIESTINNÄN NÄKYVYYTTÄ (MERIVIRTA 2011, 22).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VERKKOVIESTINÄSSÄ MONIKANAVAISUUS NÄYTTÄYTYY NIIN, ETTÄ TURVALLISUUSVIESTINTÄÄ ON TOTEUTETTU PAITSI KIRJALLISTEN DOKUMENTTIEN, NIIN MYÖS VIDEOESITYSTEN JA ERILLISTEN ÄÄNITIEDOSTOJEN KAUTTA. • VERKKOVIESTINTÄ JO ITSESSÄÄN ON YKSI MONIKANAVAISUUDEN OSOITUS (TURVALLISUUDEN NÄKYMINEN KOTISIVUILLA JA SOSIAALISISSA MEDIASSA). • ERILAISET ANIMAATIOITURVALLISUUSOHJEIDEN RINNALLA TUKEVAT MONIKANAVAISUUDEN LÄHTÖKOHTAA.

Hyvällä, positiivisella viestinnällä luodaan luottamusta päiväkodin ja koulun toimintaan sekä vaikutetaan positiivisesti imagoon. Usein haastavistakin asioista voi kirjoittaa kannustavasti.

Lähteet

Chen, S. & Lamberti, L. 2016. Multichannel marketing: the operational construct and firms' motivation to adopt. Julkaisussa *Journal of Strategic Marketing*, 2016 Vol. 24, No. 7, 594–616. Viitattu 29.7.2020. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0965254X.2016.1148759>

Güney, S.; Diker, O.; Ayrançi, E. & Solmaz, H. 2012. Effects of Organizational Communication on Work Commitment: A Case Study on a Public Agency in Ankara. Julkaisussa *Business Management Dynamics*; London Vol. 2, Iss. 4, (Oct 2012): 18–29.

Hoffmann, D. A. & Morgeson, F. P. 1999. Safety Related Behavior as a Social Exchange – The Role of Perceived Organizational Support and Leader-Member Exchange. In *Journal of Applied Psychology*. 1999. Vol. 84, No 2. 286–296. Viitattu 7.7.2020. https://www.researchgate.net/publication/232597794_Safety-related_behavior_as_a_social_exchange_The_role_of_perceived_organizational_support_and_leader-member_exchange

Isotalus, P. & Rajalahti, H. 2017. Vuorovaikutus johtajan työssä. Helsinki: Alma Talent.

Juholin, E. 2001. *Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön*. 3. Painos. Helsinki: Infoviestintä.

Juholin, E. 2013. *Communicare! Kasva viestinnän ammattilaiseksi*. Korpjyvä: MIF.

Kath, L. M., Marks, K. M. & Ranney, J. 2010. Safety climate dimensions, leader-member exchange, and organizational support as predictors of upward safety communication in a sample of rail industry workers. *Safety Science* 48, 643–650.

Korhonen, J. & Ström M. 2012. Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan malli ja ohje sen käyttöön. Pelastusopiston D-sarja. Viitattu 13.6.2020. https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/2017/02/34760_kunnan_valmiussuunnitelman_yleisen_osan_malli_ja_ohje_sen_kayttoon_netti.pdf

Korpiola, L. 2011. Kriisiviestintä digitaalisessa julkisuudessa. Helsinki: Infor.

Koskenranta, H., Paasonen, J. & Ranta, T. 2012. Kansainvälinen selvitys korkeakoulujen turvallisuusjohtamisesta. Viitattu 12.7.2020. <https://docplayer.fi/3156621-Kansainvalinen-selvitys-korkeakoulujen-turvallisuusjohtamisesta.html>

Lanne, M. 2007. Yhteistyö turvallisuuden hallinnassa. Tutkimus sisäisen yhteistyön tarpeesta ja roolista suurten organisaatioiden turvallisuustoiminnassa. Espoo: VTT Publications. 632. Viitattu 4.6.2020. <https://www.vttresearch.com/sites/default/files/pdf/publications/2007/P632.pdf>

Merivirta, M-L. 2011. Turvallisuusviestintä rakennusalalla. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu –tutkielma. Viitattu 1.6.2020. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26694/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201103221913.pdf?sequence=1>

Merivirta, M-L. & Mäkelä, T. 2011. Tunnetko turvallisuusviestintä? Nolla tapaturmaa – foorumi UUTISLEHTI 1/2011, 4–5.

Michael, J. H., Guo, Z. G., Wiedenbeck, J. K. & Ray, C. D. 2006. Production supervisor impacts on subordinates' safety outcomes: An investigation of leader-member exchange and safety communication. In *Journal of Safety Research*, 37(5), 469–477. Viitattu 6.7.2020. <https://psycnet.apa.org/record/2006-22969-006>

Real, K. 2008. Information seeking and workplace safety: A field application of the risk perception attitude framework. *Journal of Applied Communication Research* 36: 3, 339 – 359.

Real, K. & Cooper, M. D. 2009. The importance of communication factors to safety climate: An exploratory analysis. Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Marriott, Chicago, IL, 21.5.2009. Viitattu 13.7.2020.

Ruskovaara, A. (toim.) 2009. Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus. Opas kartoituksen tilaajalle ja toteuttajalla. Helsinki: Rakennustieto.

Sisäasiainministeriö. 2013. Selkokielinen turvallisuusviestintä sisäasiainhallinnossa. Suosituksia viestinnän kehittämiseksi. Sisäasiainministeriön julkaisuja 23/2013. Viitattu 29.7.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79026/Selkokielinen%20turvallisuusviestintä%20sisäasiainhallinnossa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Yleinen suomalainen asiasanasto. 2005. Viitattu 2.6.2020. <https://finto.fi/ysa/fi/>

AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Elämme ajassa, jossa koko viestintäympäristömme käy läpi suurta muutosta. Emme voi enää hallita kaikkea päiväkotia ja koulua koskevaa viestintää, sillä henkilökohtainen joukkoviestintä yleistyy ja viesti leviää nopeasti. Tämä opas keskittyy käsittelemään avointa, ennakoivaa ja positiivista turvallisuusviestintää, jonka avulla välitetään organisaation turvallisuusnormeja ja näkemyksiä henkilöstölle ja muille sidosryhmille. Kriisiviestintää käsittelemme erillisessä sähköisessä oppaassamme "Varautuva, ennakoiva oppilaitos ja korkeakoulu – jatkuvuuden turvaaminen arjen normaalioloista poikkeusoloihin".

Hyvin suunniteltu ja toteutettu viestintä on edellytys sille, että luottamus päiväkodin ja koulun toimintaan säilyy. Se myös vaikuttaa positiivisesti päiväkodin ja koulun imagoon. Oppaan tarkoituksena on tuoda esiin keinoja, joiden avulla suomalaisten päiväkotien ja koulujen turvallisuusviestintää voidaan kehittää kohti avointa, ennakoivaa ja positiivista viestintää.

